

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Markt - Kerkstraat (Wetteren, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2018L120
Januari – Juli 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	11
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	13
1.3.6.2	Geplande werken.....	14
1.4	Assessmentrapport.....	20
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	21
1.4.1.1	Landschappelijke situering	21
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	26
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	27
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	28
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	29
1.4.2.1	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	29
1.4.2.2	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	30
1.4.2.3	Overzicht van de gekende archeologische waarden	32
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	35
1.4.2.5	Projectgebied gesitueerd ten aanzien van zijn landschappelijk en culturele kader	38
1.5	Synthese	39
2	Bibliografie.....	40

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	13
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	14
Figuur 5: Kelder deel Markt (bron: Mathieu Verhoeven Architectuur BVBA).	17
Figuur 6: Kelder deel binnengebied (Bron: Mathieu Verhoeven Architectuur BVBA).....	18
Figuur 7: Deel kelder zone Kerkstraat (bron: Mathieu Verhoeven Architectuur).....	19
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	21
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	22
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	23
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	24
Figuur 12: Hoogteverloop, N-Z (1) (Bron: Geopunt).....	24
Figuur 13: Hoogteverloop, N-Z (2) (Bron: Geopunt).....	25
Figuur 14: Hoogteverloop, W-O (Bron: Geopunt).	25
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	26
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	27
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).....	28
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	30
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	31
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	31
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).	32
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	35

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart t.a.v. het cultuurhistorisch kader (Bron: Geoportaal).....	38

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....	7
---	---

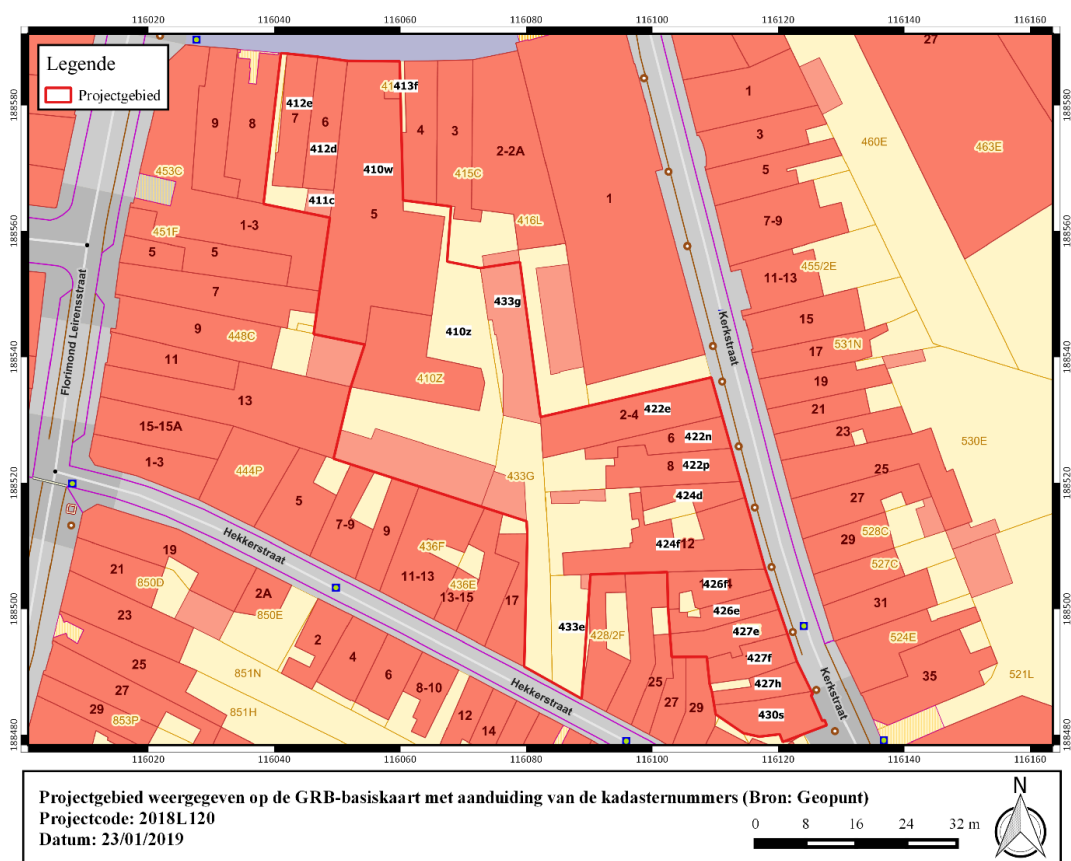
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

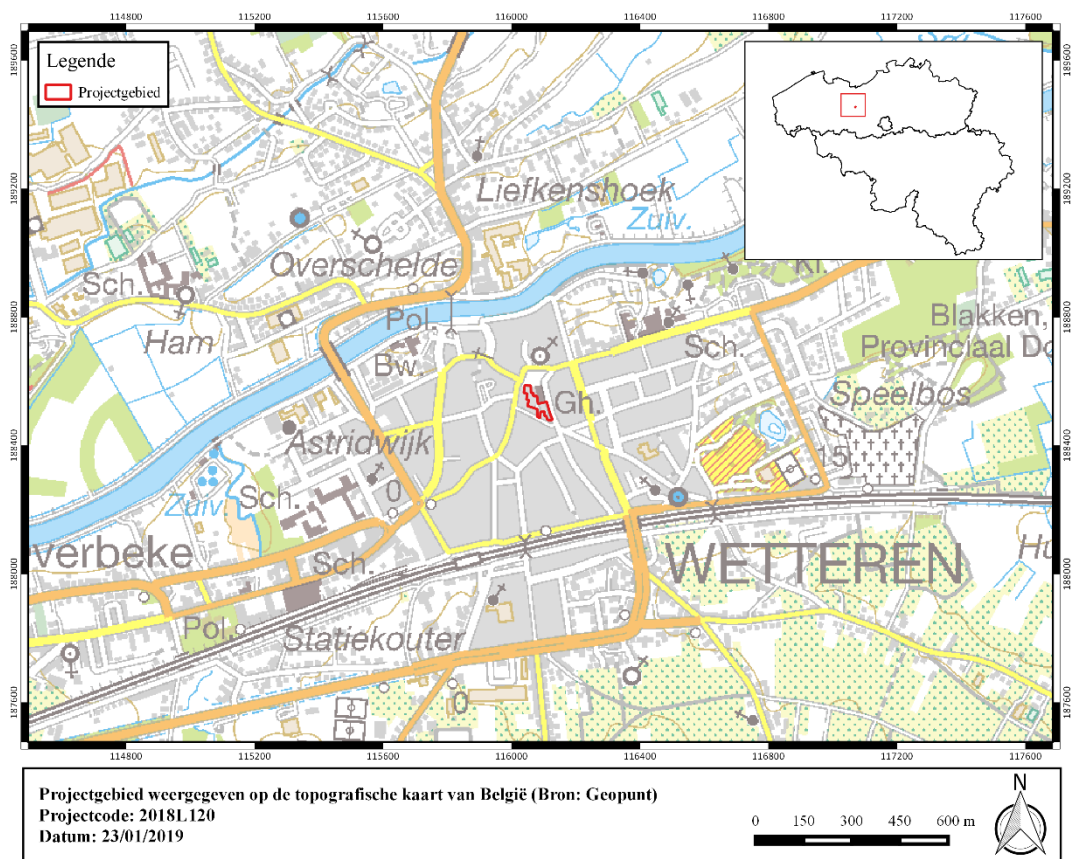
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Wetteren
	Deelgemeente	/
	Postcode	9230
	Adres	Markt 9230 Wetteren
	Toponiem	Markt - Kerkstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 116000 Y _{min} = 188478 X _{max} = 116163 Y _{max} = 188591
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Wetteren, Afdeling 2, Sectie E, nr's: 412e, 412d, 410w, 413f, 411c, 410a, 433g, 422e, 422n, 422p, 424d, 424f, 426f, 426e, 427e, 427f, 427h, 430s, 433e Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 3311 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning. De bebouwing dient eerst verwijderd te worden.

Daarom wordt geadviseerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Wetteren Markt werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)
- Topografische kaart Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

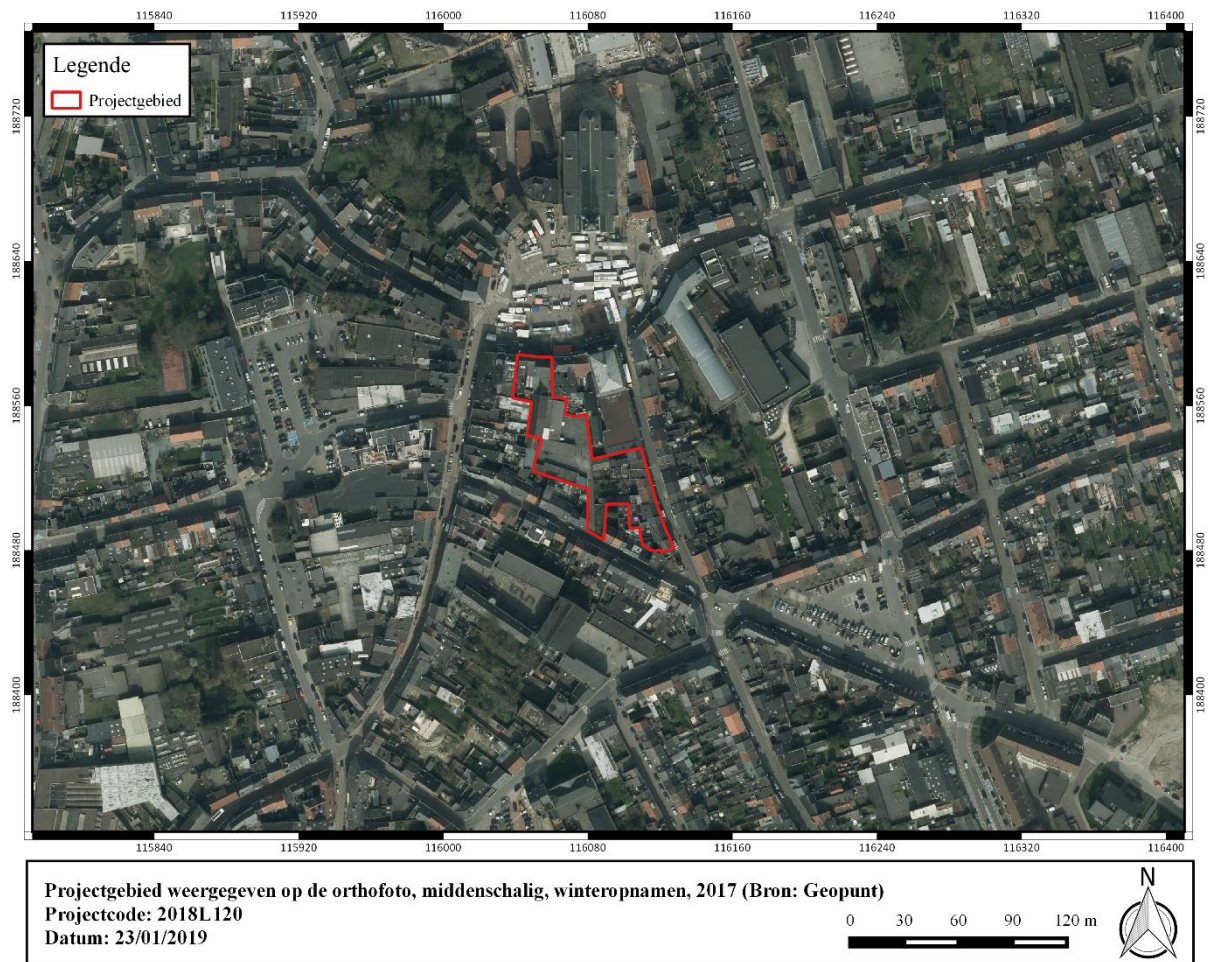

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Wetteren, in de provincie Oost-Vlaanderen.

Het plangebied grenst ten noorden aan de Markt, ten oosten aan de Kerkstraat en ten zuiden aan de Hekkerstraat. De overige zijden sluiten aan bij bebouwde percelen. Het onderzoeksterrein situeert zich precies ten zuiden van het Marktpllein.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het onderzoeksterrein bedraagt 3311 m². Op heden is quasi het volledige plangebied bebouwd. De overige zones zijn in gebruik als tuinpercelen.

Op heden is er noch informatie beschikbaar over aanwezige kelders en hun dieptes, noch over de funderingswijze van de aanwezige bebouwing. De gebouwen zijn op heden niet in eigendom en niet toegankelijk. De opmaak van een plan van bestaande kelders is op heden bijgevolg niet mogelijk. Er zijn tevens geen plannen beschikbaar van het bestaande gebouwenbestand. In het kader van de geplande ontwikkeling wordt alle bebouwing gesloopt en alle verharding uitgetrokken.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

Deze archeologienota wordt opgemaakt in functie van het nieuwbouwproject ‘Markthuyzen’, in het centrum van Wetteren. De geplande werken omvatten

- De afbraak van de bestaande gebouwen en bijgebouwen.
- Het bouwen van 2 meergezinswoningen bestaande uit 22 en 7 woonentiteiten.
- Bouwen van 4 en 2 niet-woonentiteiten op de gelijkvloerse verdieping.
- Bouwen van een ondergrondse parking met 57 parkeerplaatsen
- Bouwen van een overdekte bovengrondse parking met 27 parkeerplaatsen
- Bouwen van een natuurdak/groendak.

Gebouw Markt

Dit deel van het project bestaat op heden uit de 3 panden, Markt 5, 6 en 7. De panden zijn gekend als de voormalige speelgoedwinkel “TomTom” (Markt 5), met een aanzienlijke bouwdiepte en toegang tot het binnengebied, de voormalige juwelierszaak “Bauwens” (Markt 6), waarvan de gevel op heden al is geschoord, en het pand “Den Breughel” (Markt 7) met thans op het gelijkvloers jeugdcafé “Barak” met bovengelegen woonst. Enkel het laatste pand Markt 7 is thans nog in gebruik en bewoond. Op basis van zowel het overleg met de dienst Erfgoed als een structurele analyse van de constructieve staat van de 3 panden, werd vervolgens ontwerpmatig uitgegaan van het behoud van de gevels Markt 5 (TomTom) en Markt 6 (Bauwens), en een volledige sloop van Markt 7 (Den Breughel). Het behoud van de twee gevels in het ontwerp zorgt thans voor een herkenbaar en gepast schaalgevoel op de Markt.

Het gelijkvloers bestaat uit twee handelsruimtes, o.i. logisch gezien de prominente locatie centraal op de Markt en aansluitend bij de andere commerciële panden rondom.

Gebouw Kerkstraat

Het gelijkvloers van het gebouw Kerkstraat wordt opgedeeld in 4 entiteiten. Aan de zijde van de bestaande doorsteek tussen huisnummer 2 en het (voormalig) administratief centrum van de gemeente, wordt gekozen voor een bijkomende doorsteek voor voetgangers en fietsers, waardoor het binnengebied naast de toegangen via Hekkerstraat en Markt, ook toegankelijk zal zijn vanuit Kerkstraat, teneinde het binnengebied maximaal doorwaadbaar te maken. Op de verdiepingen worden woonfuncties voorzien.

Binnengebied

Het binnengebied zal in het project met de wagen enkel toegankelijk zijn via de inrit in Hekkerstraat, evident via heraanleg en verbreding op een performantere manier dan op heden. De bestaande rijweg wordt een wandelpad voor voetgangers dat ook toegang biedt aan de meergezinswoning Hekkerstraat 17, vervolgens afgesloten door een groene tussenzone, tussen de nieuwe inrit (op het aanpalende perceel inbegrepen in voorliggende aanvraag) en zal een riant brede toegang bieden tot het binnengebied.

De daktuin moet een groene long worden in het binnengebied, tussen de nieuwe residenties en de achterkant van de bestaande bewoning in Hekkerstraat, Florimond Leirenstraat en Markt. Alleszins is het de ambitie om “tuin” letterlijk te nemen. Geen daktuin met mossen en kleine vegetatie, maar een parkzone met paden, gazon, struiken en kleine bomen. Naast de esthetische en ecologische meerwaarde voor het project en de omgeving kan het groendak dienstdoen als buffer voor het regenwater van quasi het volledige project, zowel wateropvang voor het gebouw Kerkstraat als het gebouw Markt

Ondergrondse parking

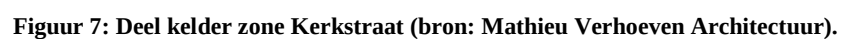
Het volledige project wordt onderkelderd. Het deel onder het gebouw aan de markt bestaat zoals aangegeven uit een kelderzone voor de niet-woontiteiten, alsook de bergingen voor de woontiteiten, 1 x circulatiekoker, een doorsteek naar de rest van de kelder een septicke ruimte.

De kelder onder het gebouw aan de Kerkstraat bestaat uit een inrit op de kop (kant Zeshoek), 4 x circulatiekokers, technische lokalen voor gas/water/elektriciteit en RWA, individuele bergingen voor de woonfuncties, bergingen horende bij de parkeerplaatsen voor de woontiteiten, 20 parkeerplaatsen voor de woon- en niet-woonfuncties, de bijhorende circulatie, een afvalberging voor het gebouw Kerkstraat, 3 septicke putten en 1 regenwaterput.

Ook het binnengebied wordt onderkelderd en bestaat uit 35 parkeerplaatsen voor de woon- en niet-woonfuncties, een circulatiekoker die deze verdieping, het overdekte gelijkvloers en het park bedient, en een technische zone ifv de technische lokalen gas/water/elektriciteit voor het gebouw aan de Markt, alsook een tweede deel RWA, de afvalberging voor het gebouw op de Markt.

In totaal zijn er dus 55 parkeerplaatsen ondergebracht in de ondergrondse kelderverdieping. Het kelderniveau wordt uitgegraven tot een diepte van 3,40 m-mv (inclusief vloerplaat).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

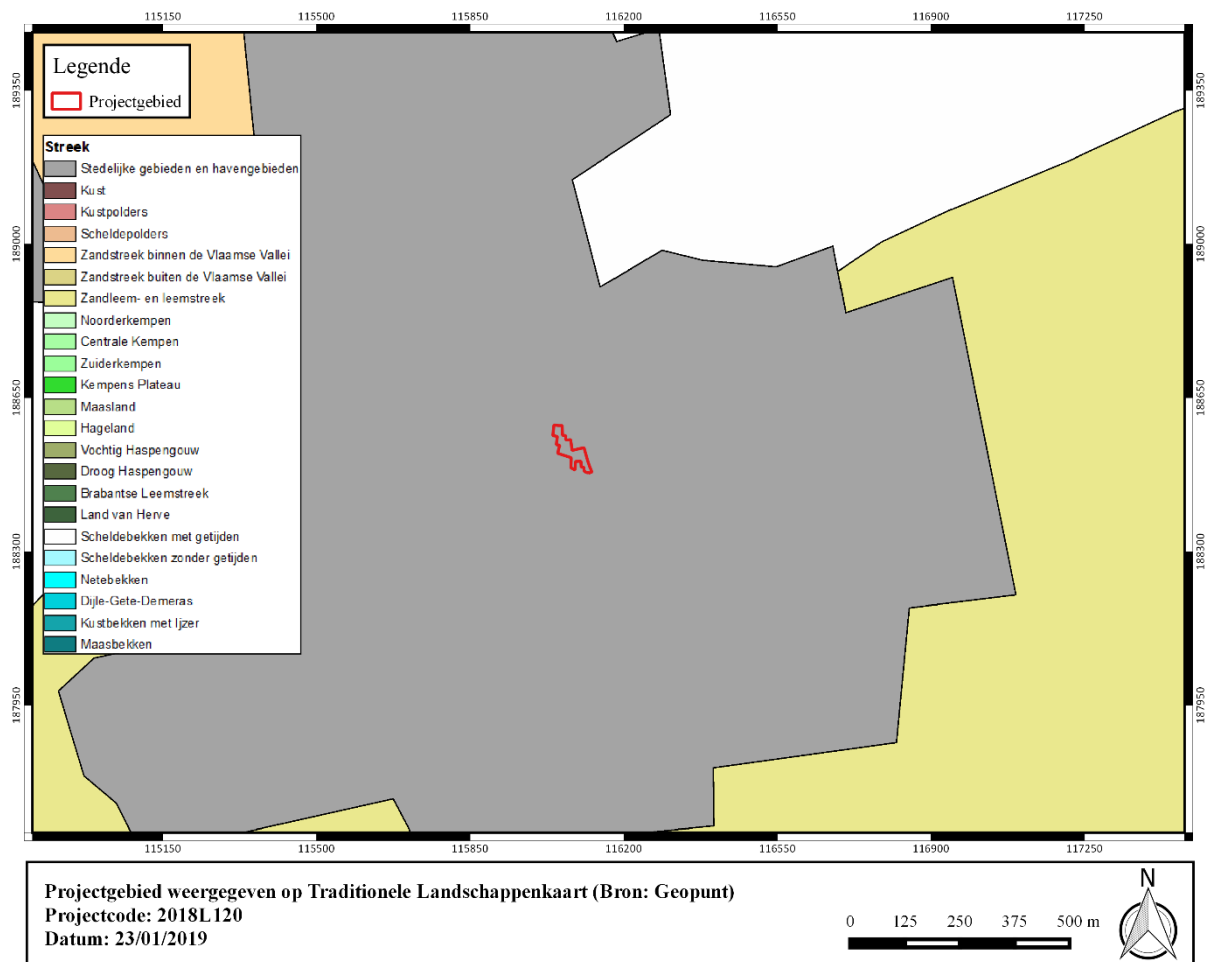
1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

1.4.1.1 Landschappelijke situering

Het projectgebied wordt op de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als stedelijke gebieden en havengebieden.

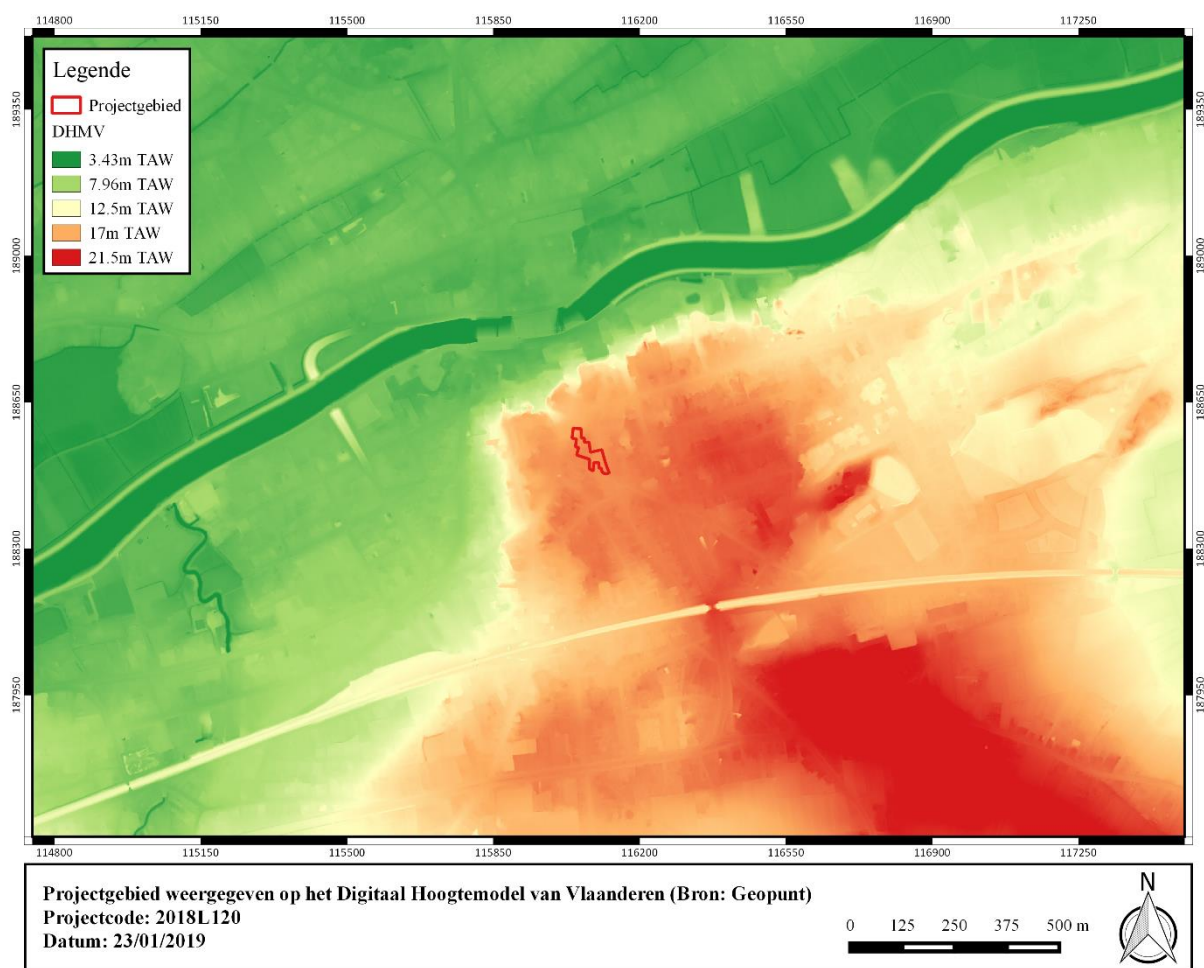
Wetteren is gelegen op een hoger gelegen plateau in de Scheldevallei. Het plangebied zelf is gelegen op de noordelijke rand op een hoogte van 17 – 18,2 m TAW. Het terrein helt af in noordelijke richting. Het onderzoeksgebied situeert zich ca. 250 meter ten zuiden van de Schelde.

Hydrografisch is het plangebied gelegen in het Beneden-Scheldebekken, deelbekken de Drie Molenbekken.

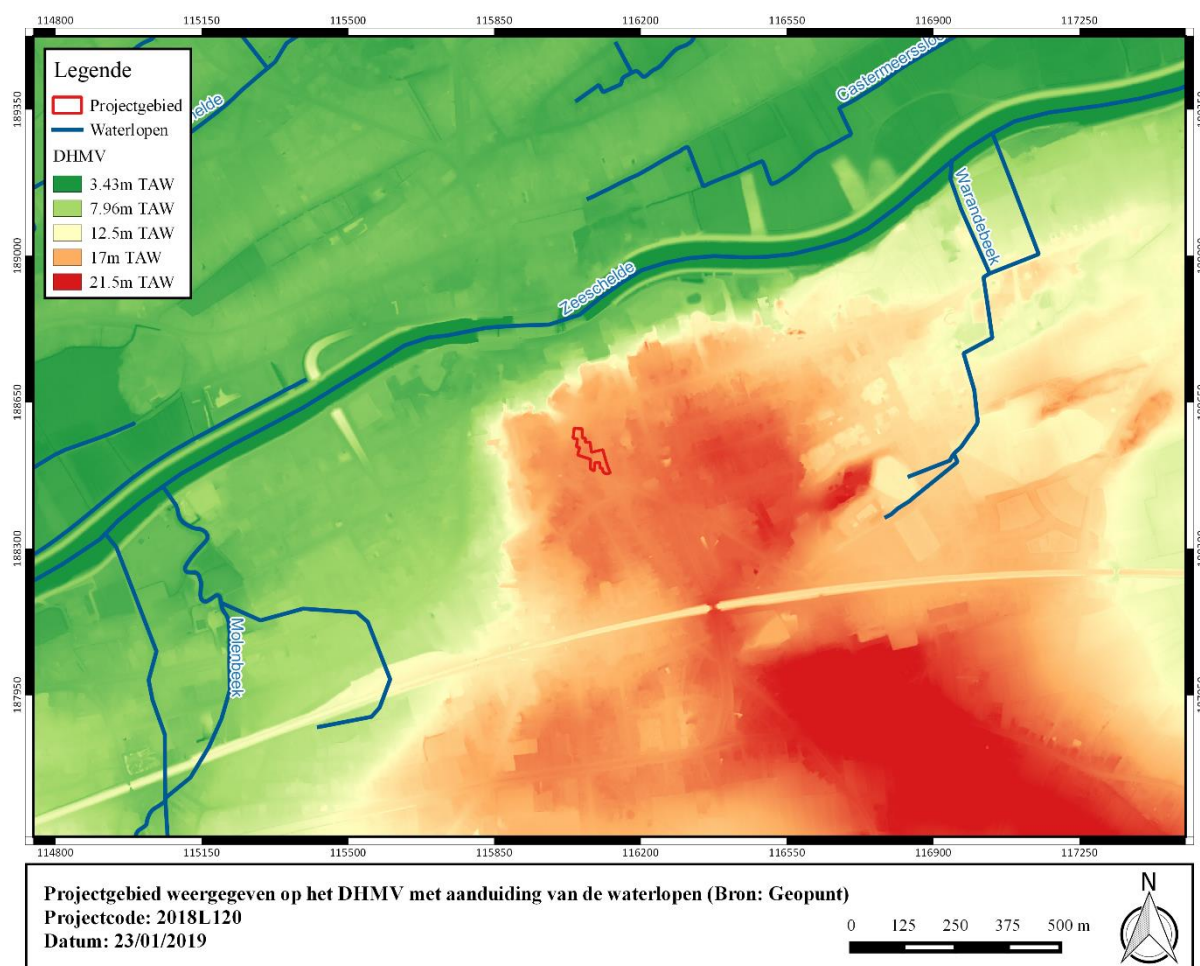

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

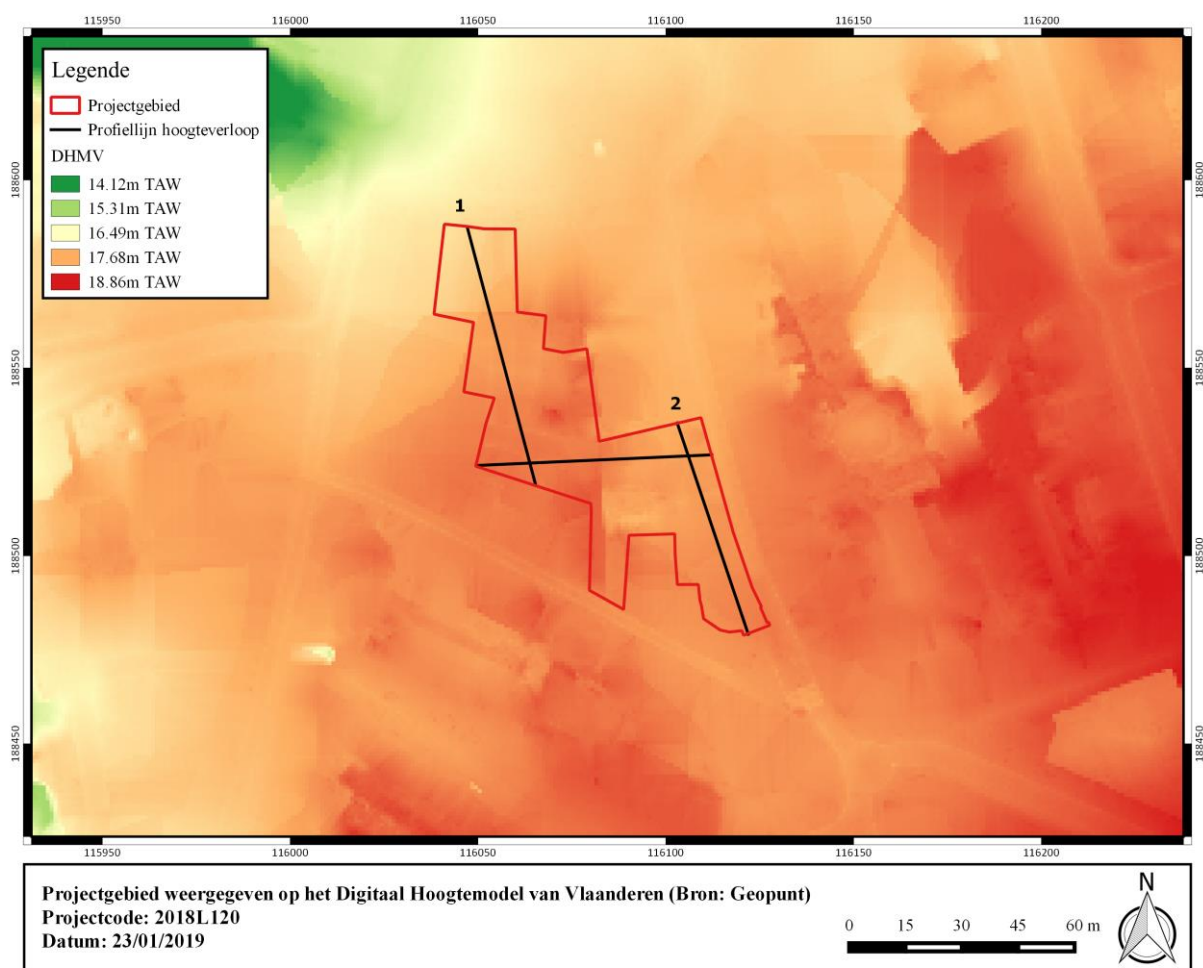

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

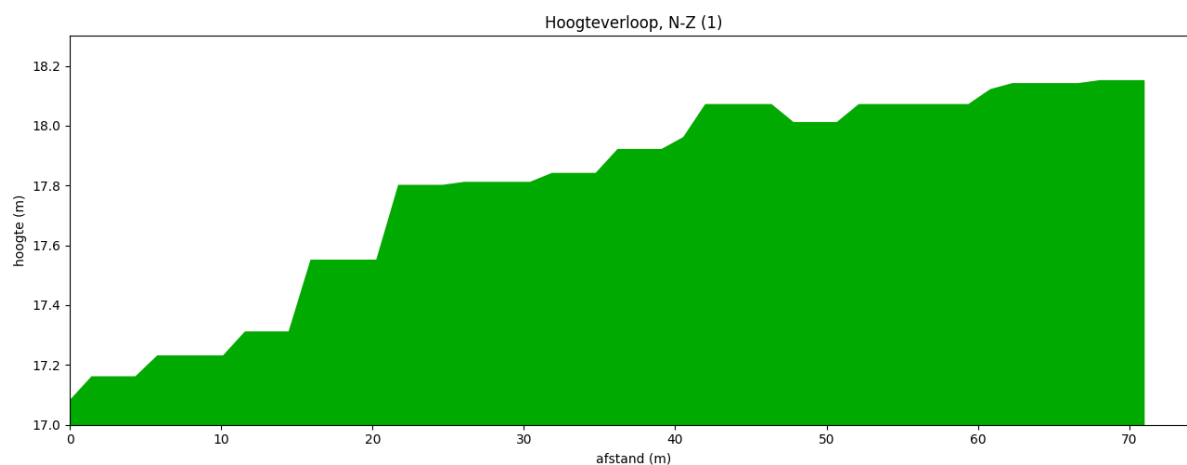

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

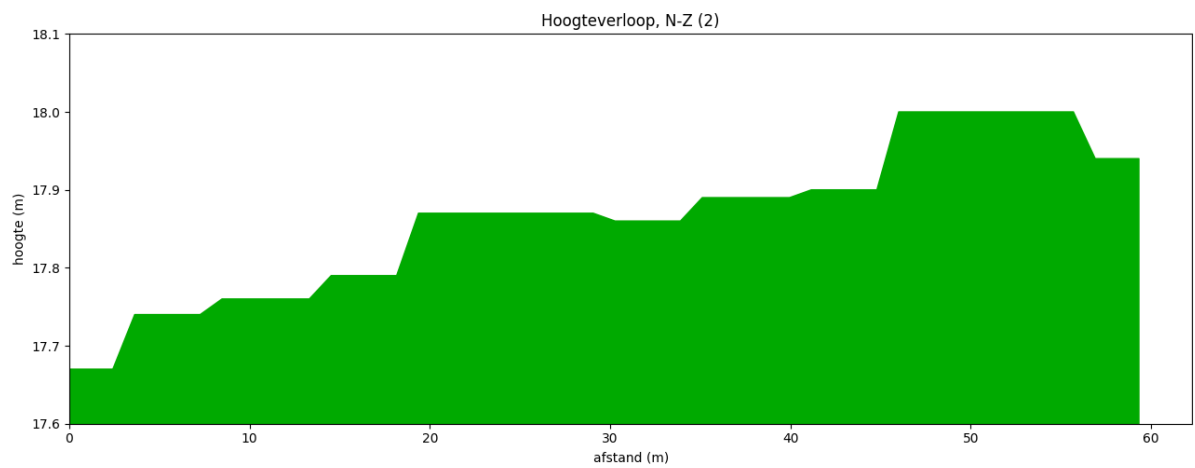

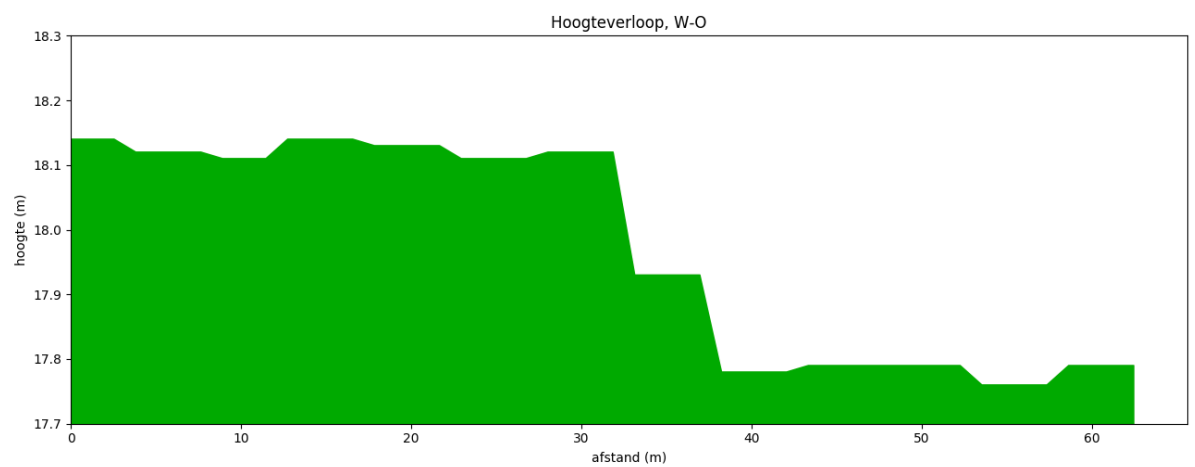
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 12: Hoogteverloop, N-Z (1) (Bron: Geopunt).

Figuur 13: Hoogteverloop, N-Z (2) (Bron: Geopunt).

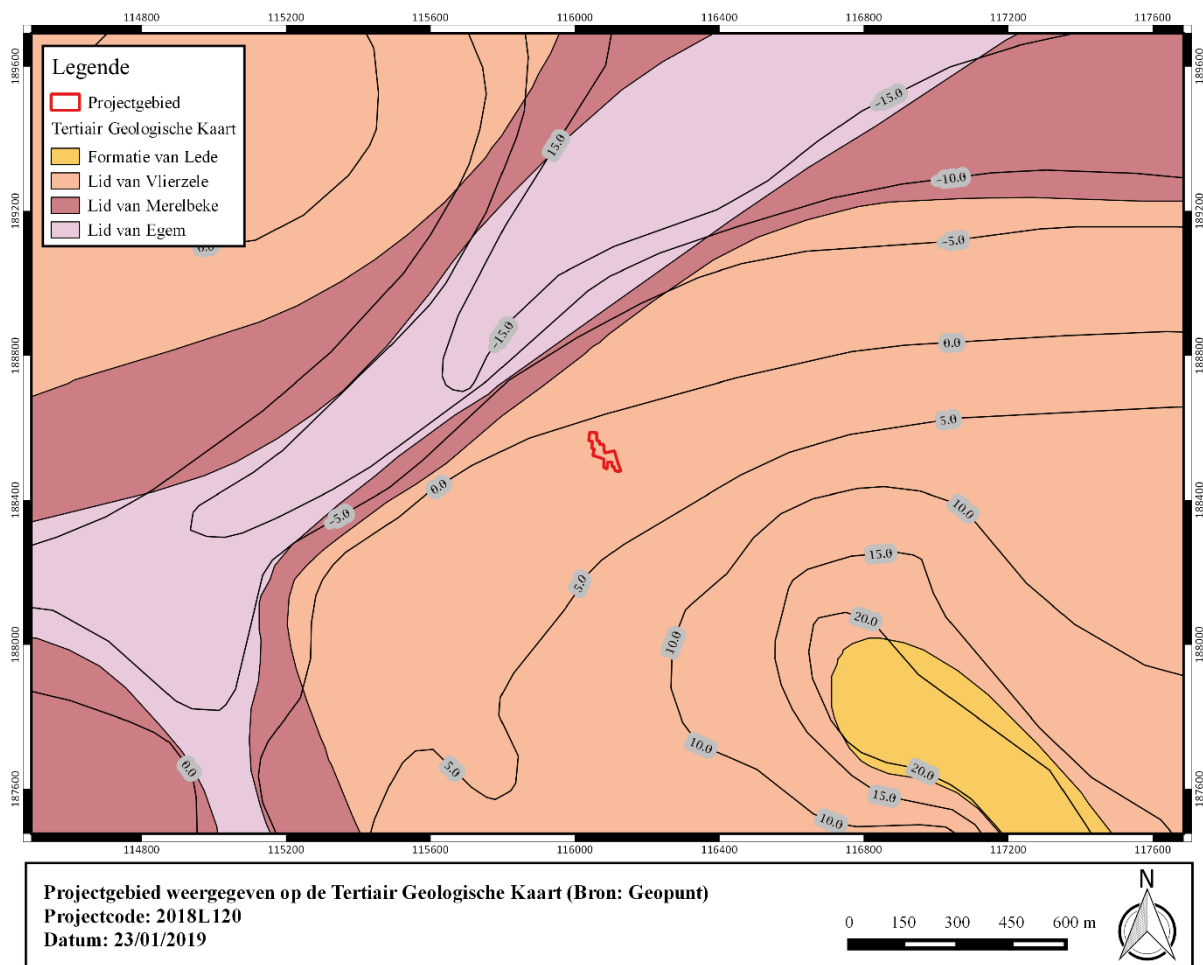
Figuur 14: Hoogteverloop, W-O (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied bevindt zich in het **Lid van Vlierzele** (Formatie van Gentbrugge). De Formatie van Gentbrugge bestaat uit een afwisseling van kleiige siltige en zandige mariene sedimenten met enkele macrofossielen. Het is onderverdeeld in drie leden; van oud naar jong: het Lid van Merelbeke, het Lid van Pittem en het Lid van Vlierzele.

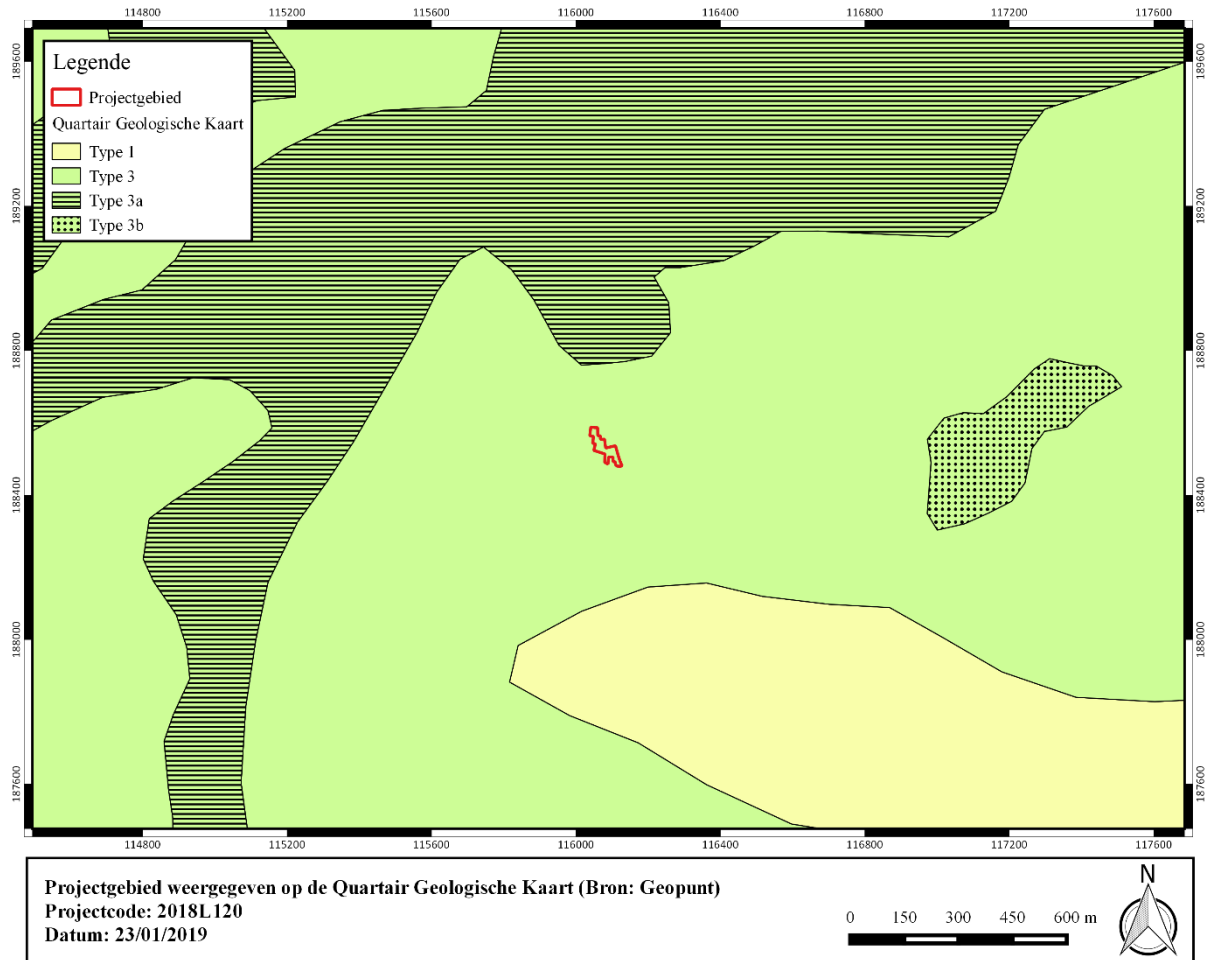
Het **Lid van Vlierzele** is een groen tot grijsgroen fijn zand dat een duidelijke horizontale of kruisgewijze gelaagdheid vertoont aan de top. Soms is het ook homogeen met veel tubulaties door bioturbatie. Deze zanden werden afgezet in een epicontinentale zee. Naar onder toe gaat het meestal over in een homogeen kleiig zeer fijn zand met kleilenzen. Bovenaan kunnen ook gedifferentieerde kleilagen voorkomen met humeuze intercalaties. De afzetting bevat slechts weinig macrofossielen. Harde zandsteenbanken komen regelmatig voor en werden vroeger plaatselijk aangewend als bouwsteen.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

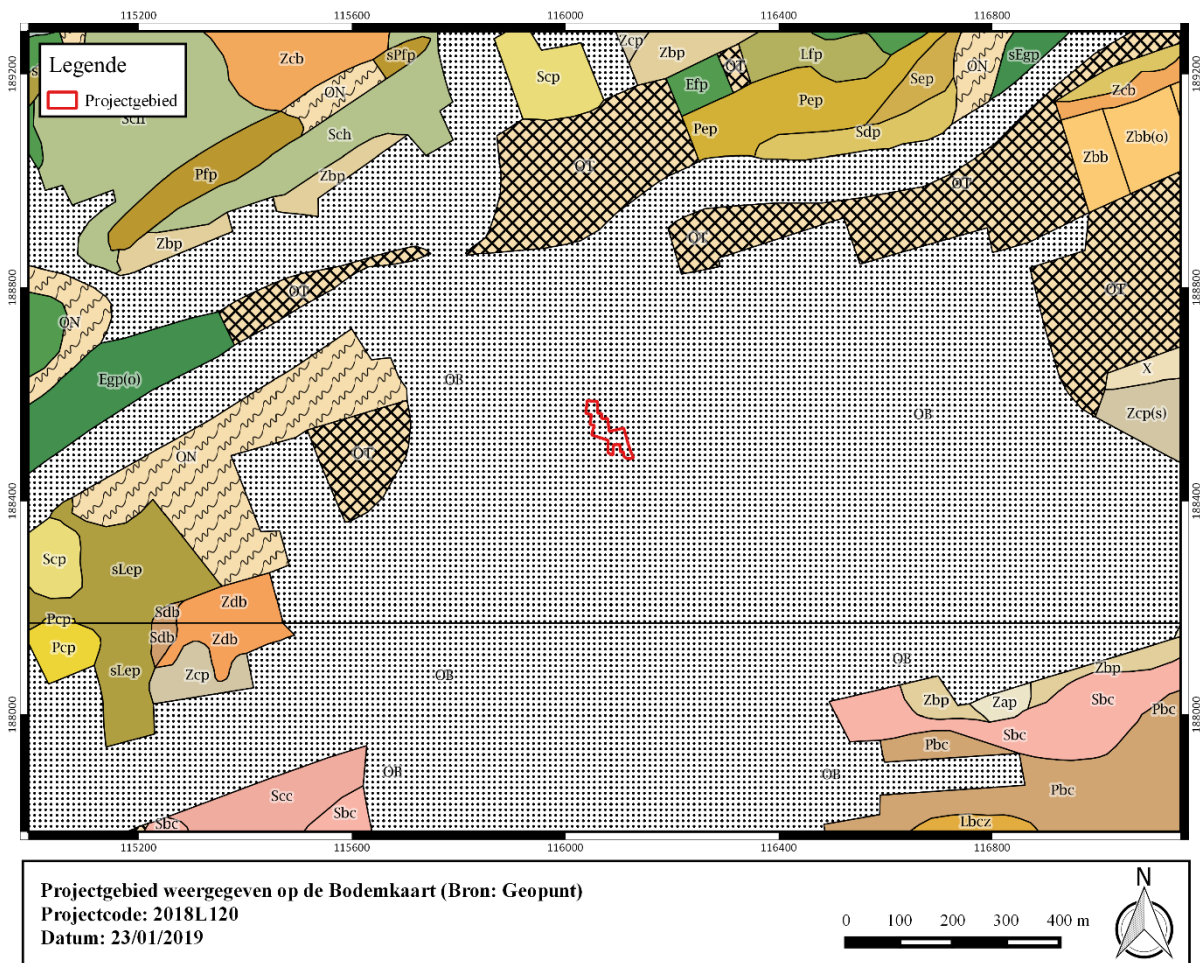

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodenvormingsprozessen

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

De oudste vermelding van Wetteren is als Vuehtre en dateert van 980. Hoe de heerlijkheid van Wetteren ontstond en sinds wanneer zij afhing van het Land van Dendermonde is niet gekend, maar de Bethunes bleken reeds in de 13^e eeuw in het bezit van beide. Via huwelijkspolitiek kwam Weten in handen van de graaf van Vlaanderen tot in 1576, waarna de regio onder zeggenschap kwam van de Vilains van Gent, die heren bleven tot het einde.

Gelegen langsheen de Schelde, tussen Gent en Dendermonde, was Wetteren een militair strategisch gebied. Hierdoor had het dorp vaak te lijden onder oorlogsgeweld. Wetteren werd vooral getroffen tijdens de strijd tussen Gent en Filips de Goede, in de troebelen van de 16^e en de oorlogen op het einde van de 17^e eeuw. Desalniettemin was de economische betekenis van het dorp niet gering. In 1613 kreeg Wetteren toestemming voor het houden van een jaarmarkt.

De Oostenrijke periode luidde voor Wetteren een periode van relatieve rust en welvaart in. Dat Wetteren een enorme industriële ontwikkeling heeft gekend is onder meer te danken aan Jan Frans Cooppal die in 1778 op Beirstoppel de 'Koninklijke Buskruitfabriek' heeft opgericht. Het 'poerkot' kreeg internationale faam want vanaf 1799 werd er geëxporteerd naar Amerika. Felix Beernaerts richtte te Wetteren een katoenfabriek in die in 1930 reeds meer dan 2200 mensen tewerkstelde.

Papeleu was in 1847 de grondlegger van een boomkwekerij die hij wist uit te doen groeien tot 65 hectare. In 1910 kende Wetteren als 50 boom- en rozenkwekers die samen ca. 2000 hectare bezetten.³

³ Hasquen, H. (red). 1980. Gemeenten van België, Wetteren, Gemeentekrediet van België, p. 1220.

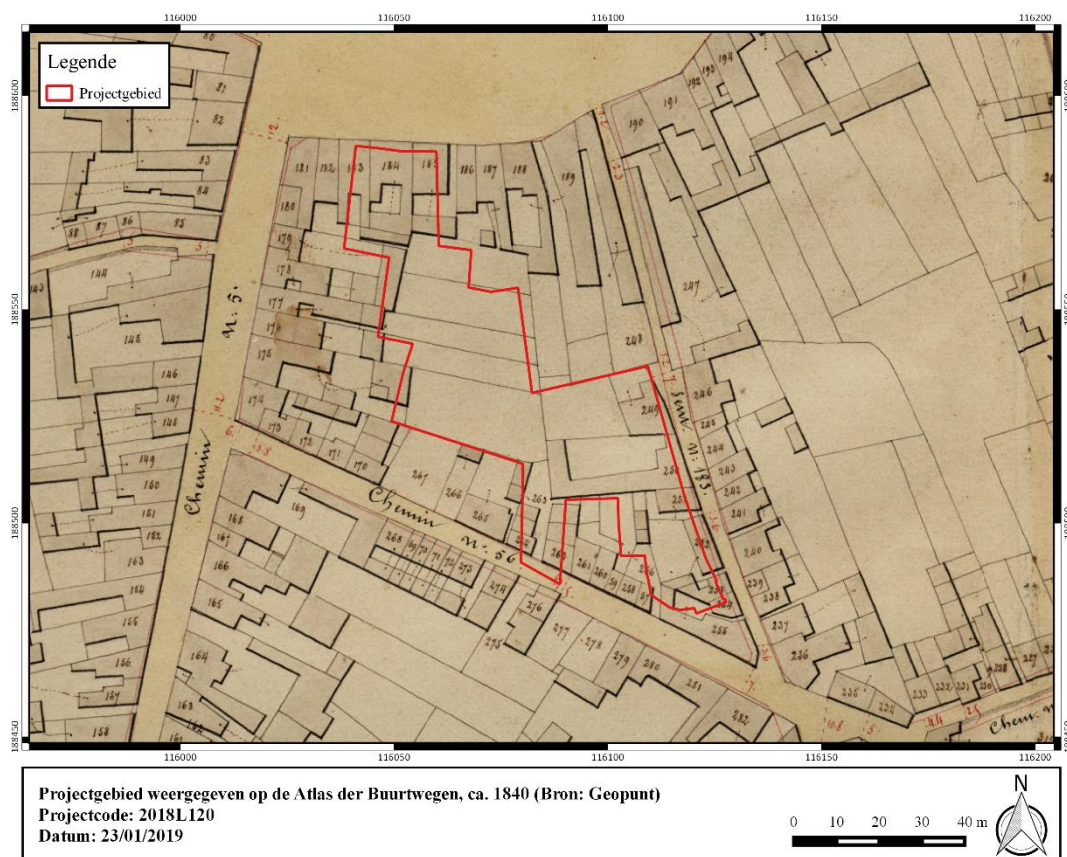
1.4.2.2 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

De Ferrariskaart geeft duidelijk bebouwing weer binnen de contour van het plangebied. Het woonblok omgeven door de Markt, Kerkstraat, Hekkerstraat en Florimond Leirensstraat is reeds duidelijk waar te nemen. De bebouwing concentreert zich langsheen de straatzijden. Deze bebouwing omsluit een open centraal gelegen terrein dat in gebruik is als tuinzone.

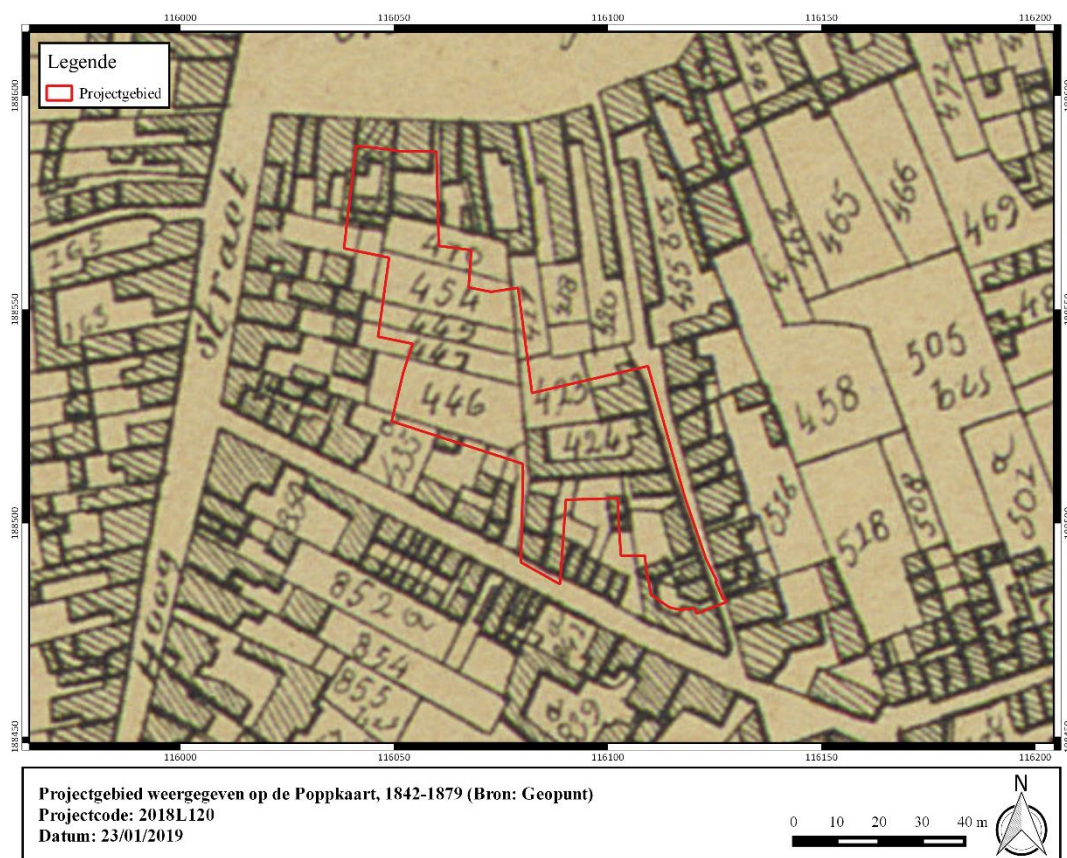
De 19^e eeuwse cartografische indicatoren geven een gelijk beeld weer van bebouwing langsheen de straatzijden en centraal open terrein. Een aantal van de huidige gebouwen gaan terug op een 19^e eeuwse kern (zie 1.4.2.5).

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

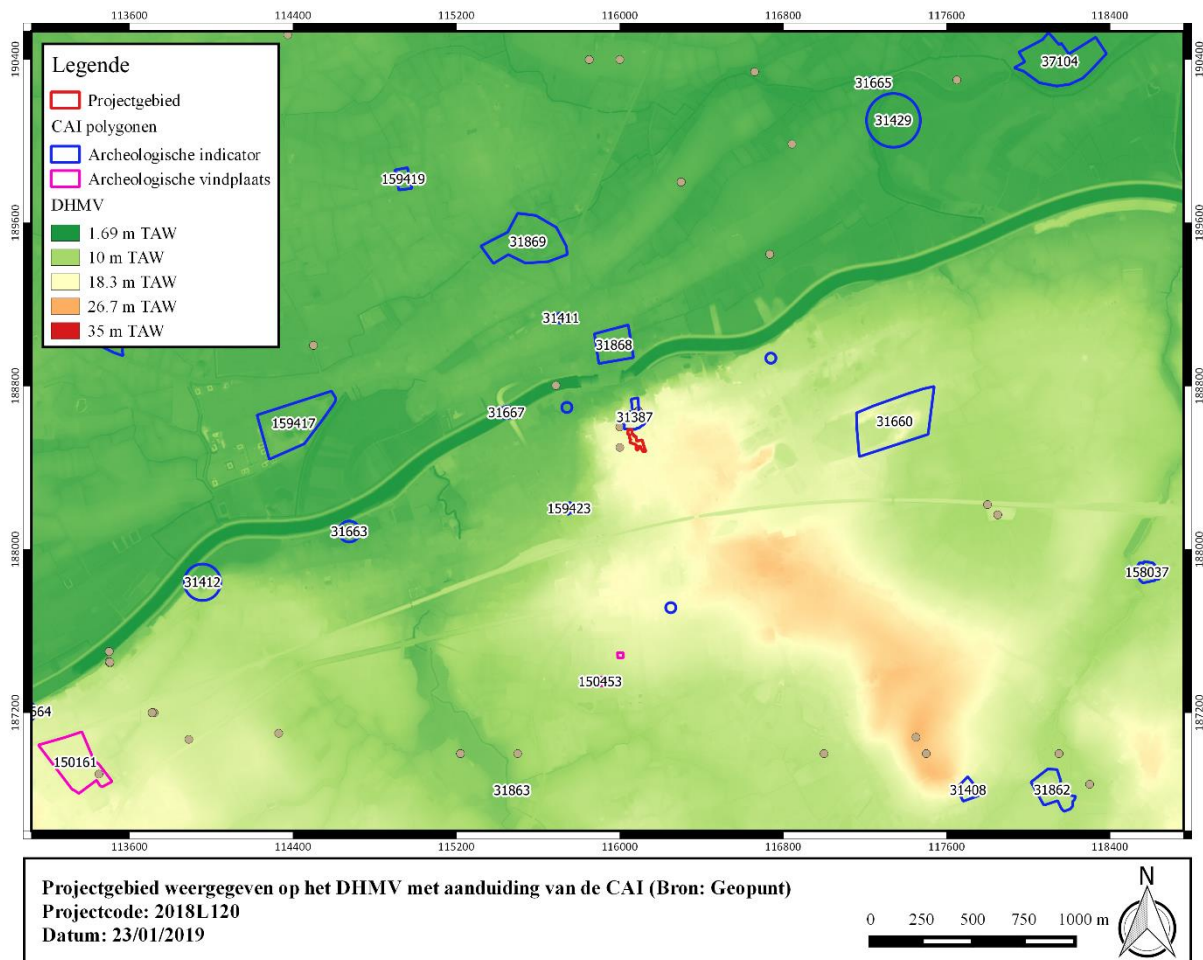
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

150161	Mechanische prospectie (2007); NK: 15 meter Late middeleeuwen: gracht 20^e eeuw: obussen Bron: Pede, R.& Van De Vijver, M. 2009: Archeologisch vooronderzoek met explosieve resultaten langs de Koedreef te Wetteren (O.-VL.), onuitgegeven rapport, pp. 10
150453	Mechanische prospectie (2007), Opgraving (2007); NK: 15 meter Late bronstijd: zone 1: Geïsoleerde kuil uit de late bronstijd - zone 2: kuil oversneden door recente gracht. In de kuil werd houtskool en aardewerk gevonden. Het aardewerk kan in de late bronstijd gesitueerd worden. Romeinse tijd: Complex van grachten en greppels, verder ook enkele verspreide kuilen - 6-palig gebouwtje

	Bron: Pede P. & Van de Vijver M. 2008, Resten van Romeinse aanwezigheid: preventief archeologisch onderzoek langs de Diepenbroekstraat te Wetteren (O.-VL.), in: Romeinendag 19-04-2008, pp. 107-110
--	--

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

158037	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
159417	Indicator cartografie; NK: 15 meter 17 ^e eeuw: lusthof
159418	Indicator cartografie; NK: 15 meter 18 ^e eeuw: site met walgracht
159419	Indicator cartografie; NK: 15 meter 18 ^e eeuw: site met walgracht
159423	Indicator cartografie; NK: 15 meter Onbepaald: site met walgracht
31387	Indicator cartografie; NK: 150 meter Volle middeleeuwen: kerk - oude kerk stond in het midden van de markt (reeds sporen blootgelegd bij graafwerken in de jaren 1920 à 25)
31408	Indicator cartografie; NK: 150 meter 18 ^e eeuw: hoeve
31862	Indicator cartografie; NK: 15 meter Onbepaald: site met walgracht
31863	Indicator cartografie; NK: 15 meter 17 ^e eeuw: molen
31868	Indicator cartografie; NK: 150 meter Onbepaald: versterkt kasteel
31869	Indicator cartografie; NK: 150 meter

	Onbepaald: versterkt kasteel
--	------------------------------

Veldprospecties

31665	Veldprospectie; NK: 150 meter Finaal-neolithicum: gepolijste bijl (vermoedelijk Seine-Oise-Marne)
37104	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: dijk

Toevalsvondst

31429	Toevalsvondst (1891); NK: 250 meter Midden-Romeinse tijd: natuursteen
31663	Toevalsvondst; NK: 250 meter Frankische periode: vondsten o.a. blauwachtige stenen kruik, drinkbeker in glas met daarin zilveren munt met afbeelding van een Romeinse keizer, stukken van een zwaard, gevonden in 1834 samen met enige beenderen.
31667	Toevalsvondst; NK: 15 meter Vroege middeleeuwen: dubbele houten dierenkop.

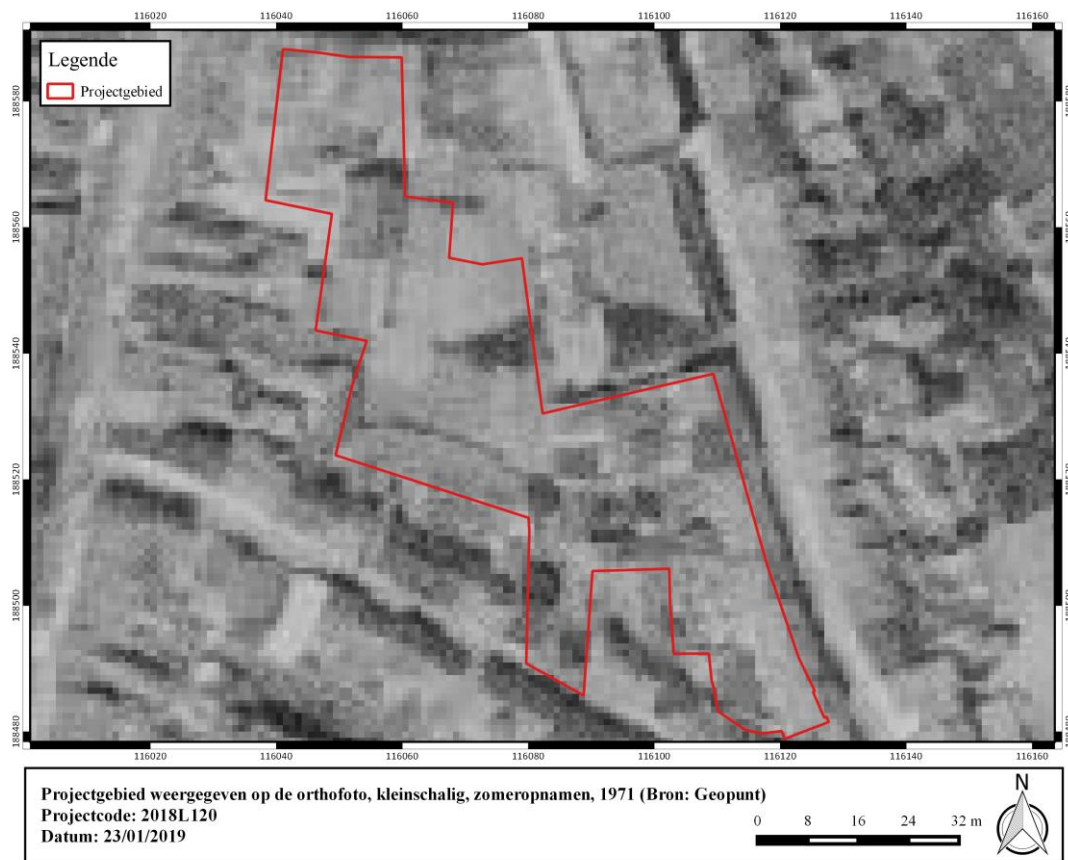
Onbepaald

31411	Onbepaald; NK: 250 meter Midden-Paleolithicum: 5 locaties met vondsten van mammoetbeenderen volgens tekening J. Moens - één bot toont sporen van menselijke bewerking – lithisch materiaal
31412	Onbepaald; NK: 250 meter Prehistorisch: beenderen
31660	Onbepaald; NK: 150 meter Onbepaald: lithisch materiaal

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een zeer beperkte evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied. Het projectgebied is quasi integraal bebouwd, het overige deel van het terrein is verhard. Noch funderingswijze noch mate van onderkeldering is gekend.

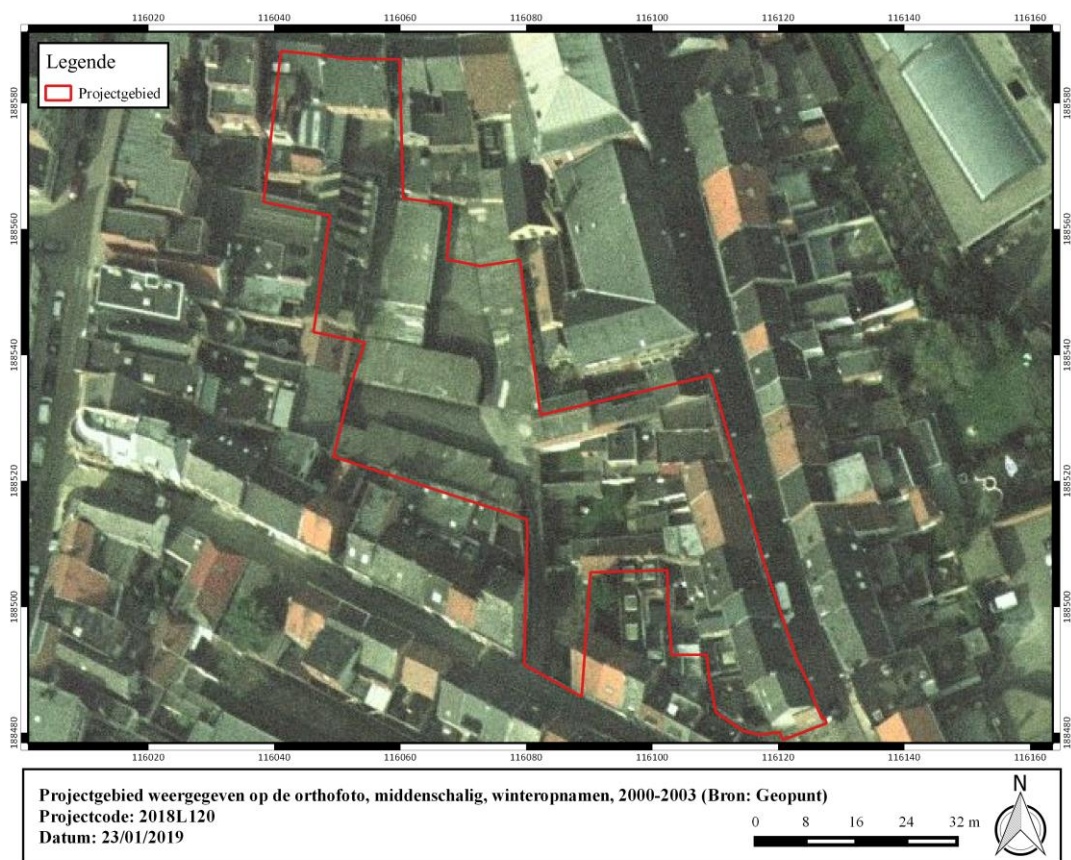

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

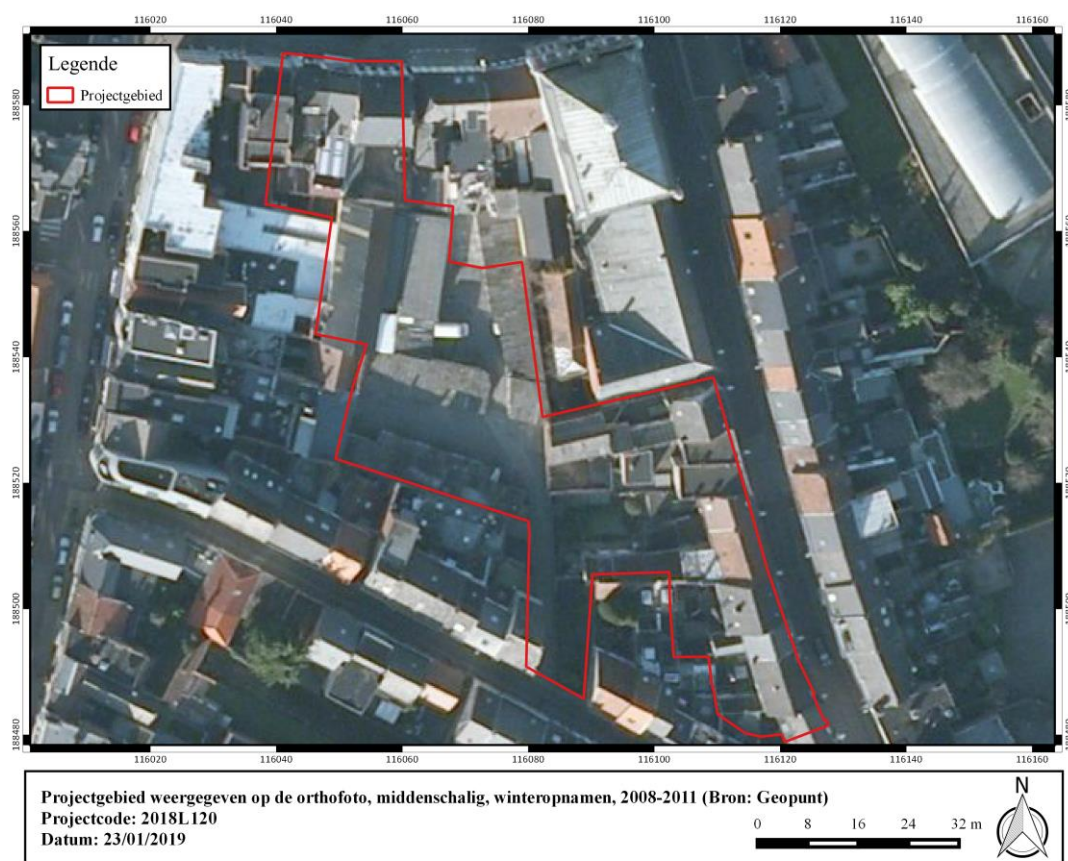

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.4.2.5 Projectgebied gesitueerd ten aanzien van zijn landschappelijk en culturele kader

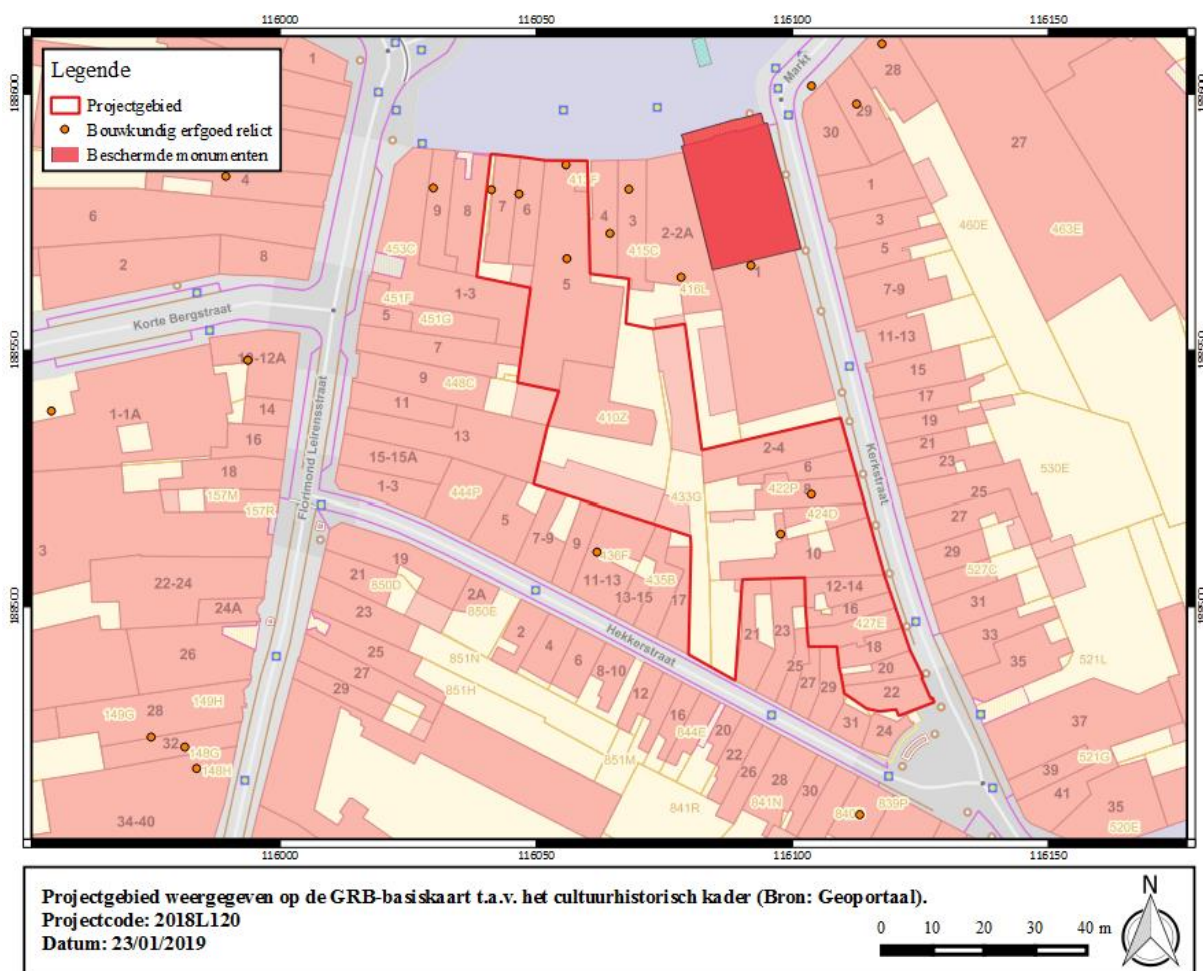
Binnen het plangebied zijn een aantal bouwkundige erfgoedrelicten gekend.

Markt 7: Herberg Den Breughel, daterend uit het interbellum, gebouwd op de plaats van de historisch belangrijke herberg "Den Appel".

Markt 6: Burgerhuis gebouwd in opdracht van Alfons Veeckman naar ontwerp van architect (H.) Van Severen (Dendermonde) in 1929 op plaats van de historische belangrijke herberg "Den Appel".

Markt 5: Burgerhuis uit het tweede kwart van de 19e eeuw. Vroeger woning Bové, thans handelspand. Voorgevel volgens bouwplan van 1829 door weduwe Emanuel Bové verbouwd tot woning met huidige gevelindeling. Circa 1910 tabaksfabriek "F Bové en zusters" in kelder en op gelijkvloerse verdieping.

Kerkstraat 8 - 10: Ter hoogte van nr. 10 een vrij goed bewaard woon- en winkelhuis, gebouwd in 1872 in opdracht van David Elewaut. Oorspronkelijk met inbegrip van huidig nr. 8 dat minder goed bewaard is.

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart t.a.v. het cultuurhistorisch kader (Bron: Geoportaal).

1.5 Synthese

De archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande aanvraag van een omgevingsvergunning met betrekking tot stedenbouwkundige handelingen. Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt. De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 3311 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

Het projectgebied is gelegen in Wetteren, in de provincie Oost-Vlaanderen. Het plangebied grenst ten noorden aan de Markt, ten oosten aan de Kerkstraat en ten zuiden aan de Hekkerstraat. De overige zijden sluiten aan bij bebouwde percelen. Het onderzoeksterrein situeert zich precies ten zuiden van het Marktpllein. Op heden is quasi het volledige plangebied bebouwd. De overige zones zijn in gebruik als tuinpercelen. Noch funderingswijze, noch mate van onderkeldering is gekend. In het kader van de geplande ontwikkeling wordt alle bebouwing gesloopt en alle verharding uitgebroken.

Gezien de ligging van het projectgebied op de Markt van Wetteren kan menselijke aanwezigheid verwacht worden vanaf de volle middeleeuwen. Op de Ferrariskaart concentreert zich langsheen de straatzijden. Deze bebouwing omsluit een open centraal gelegen terrein dat in gebruik is als tuinzone. Een aantal van de huidige gebouwen gaat terug op een 19^e eeuwse kern. Archeologische vondsten binnen het centrum van Wetteren zijn schaars. Dit ontbreken van vondstmateriaal is echter vooral te wijten aan een gebrek aan onderzoek dan aan de archeologische realiteit. De orthofotosequentie geeft een zeer beperkte evolutie weer in het bodemgebruik gedurende de laatste decennia.

Op basis van het bureauonderzoek kan gesteld worden dat het plangebied bedreigd is door de geplande werken. Daarom dringen verdere onderzoeksdaden zich op.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

